

Auglýsing

84
24. júní

um staðfesting stjórnarráðsins á heilbrigðissamþykkt fyrir Suðureyrarmalir og jörðina Suðureyri í Vestur-Ísafjarðarsýslu.

Samkvæmt lögum nr. 64, 10. nóvbr. 1905, um heilbrigðissamþykktir fyrir bæjar- og sveitarfjelög, er hjermeð staðfest eftirrituð heilbrigðissamþykkt fyrir Suðureyrarmalir og jörðina Suðureyri í Vestur-Ísafjarðarsýslu:

Heilbrigðissamþykkt

fyrir kauptúnið Suðureyrarmalir og jörðina Suðureyri í Vestur-Ísafjarðarsýslu.

I. Almenn ákvæði.

1. gr.

Samþykktin hefir gildi fyrir kauptúnið Suðureyrarmalir og jörðina Suðureyri.

2. gr.

Hreppstjóri er formaður heilbrigðisnefndar; auk hans eiga sæti í nefndinni einn maður, er hreppsnefnd kys til þriggja ára, og annar, er sýslunefnd tilnefnir af íbúum kauptúnsins til jafn langs tíma.

3. gr.

Formaður kveður nefndina á fund, þá er honum þykir þurfa, eða hinir tveir nefndarmenn eða hjeraðslæknir óskar þess; þó eigi sjaldnar en þrisvar sinnum á ári, í marsmánuði, í júnímánuði og í októbermánuði. Formanni ber einnig að ákveða fundartíma og fundarstað, honum ber að rita í fundarbók gjörðir nefndarinnar, hafa á hendi brjefaskriftir, og sjá um að fyrirskipunum nefndarinnar sje hlýtt. Hann getur neitað að framkvæma ályktanir nefndarinnar, en skal þá tafarlaust skjóta málinu til sýslumanns. Hjeraðslæknir og sýslumaður eiga heimtingu á að sitja á fundum nefndarinnar og taka þátt í umræðum, en ekki hafa þeir atkvæðisrjett. Formaður skal boða þeim fundinn með nægum fyrirvara.

Ritfangakostnað og kostnað, sem leiðir af brjefaskriftum, skal greiða úr sveitarsjóði eftir reikningi.

4. gr.

84

Heilbrigðisnefndin skal hafa gætur á að heilbrigðissamþykktin sje haldin og henni hlýtt í öllum greinum. 24. júní

Nefndinni skal heimilt að rannsaka eða láta rannsaka alt það, er umræðir í þessari samþykkt, eða mikla þýðingu hefir fyrir heilbrigði manna, hvort heldur er á almannaþæri eða einstakra manna eign.

Einu sinni á ári skal nefndin skoða eignir allar á því svæði, er samþykktin nær yfir, og er henni heimilt að skifta þessu starfi milli nefndarmanna. Ef nokkur einn nefndarmaður annar en formaður, krefst inngöngu í hús manna til skoðunar í umboði nefndarinnar, þá skal hann hafa í hendi skriflegt umboð frá formanni nefndarinnar.

Heilbrigðisnefndin skal færa í eina bók alt það, er hún finnur aðfinsluvert samkvæmt þessari samþykkt, og skal hún skriflega skýra þeim, er í hlut eiga, fyrir um hvað þeir eigi að gera til umbóta, ella tilkynna sýslumanni, ef um brot er að ræða gegn samþykktinni.

5. gr.

Ef heilbrigðisnefndin álitur nauðsynlega einhverja þrifnaðarumbót eða heilbrigðisráðstöfun, sem hefir í för með sjer útgjöld úr hreppsþjóði, þá skal hún leggja það mál fyrir hreppsnefnd, og fara fram á að fjeð sje veitt.

Nú neitar hreppsnefnd slikri fjárveitingu, og er þá heilbrigðisnefnd heimilt að skjóta máli sínu til sýslunefndar.

II. Um íbúðarhús.

6. gr.

Öll hús, sem notuð eru til íbúðar, þar með taldar sjóþúðir, skulu vera svo gerð, að unt sje að halda þeim hreinum. Gluggar skulu vera á hjörum, að minsta kosti einn í hverju herbergi, nema önnur loftræsing sje við höfð. Trjególf skulu vera í öllum íbúðarherbergjum.

Heilbrigðisnefnd má heimta af leigjanda eða eiganda húss, að ræstað sje herbergi, sje það svo óhreint, að nefndin álíti búsbúum hættu búna.

7. gr.

Nú er íbúðarhús svo illa gert, hrörlegt eða þröngt að heilbrigðisnefnd álitur heilsu manna hættu búna af íbúðinni, þá getur nefndin bannað íbúðina. Skal þá nefndin tilkynna húseiganda bannið skriflega, og færa rök fyrir því, og skal þá fólkið fara úr húsinu á tveggja mánaða fresti frá tilkynningardegi, verði húsið ekki bætt á þeim tíma svo neindinni líki. Þá er húseiganda frjálst, innan átta daga, að skjóta úrskurði nefndarinnar til sýslumanns, en hann leitar álits hjeraðslæknis og leggur úrskurðinn á málið svo fljótt sem verða má.

24. júní

Kjallara má eigi nota til íbúðar án leyfis heilbrigðisnefndar. Kjallara undir íbúðarhúsum skal verja því að vatn standi í þeim nokkurn tíma.

III. Um skóla.

9. gr.

Heilbrigðisnefnd skal skoða öll skólahús og skólastofur, hvort heldur er opinber eign eða einstakra manna, að minsta kosti tvisvar til fjórum sinnum á ári, eftir því sem henni þykir þurfa. Hver sá, sem tekur til kenslu (fimm) 5 börn eða fleiri, er skyldur að tilkynna heilbrigðisnefnd, hvar hann ætli að kenna.

Hver kenslustofa skal vera svo stór, að 80 rúmfet, komi að minsta kosti á hvert barn. Gólf í kenslustofum skal þvo á hverjum degi en aldrei sópa.

10. gr.

Verði heilbrigðisnefnd vör við, að nemendur eða kennari, hafi einhvern næman sjúkdóm, skal hún tilkynna það hjeraðslækni, og tilgreina nöfn og heimili þeirra, er sjúkir eru. Hafi skólakennari eða nemandi berklaveiki og læknir álitir að um sóttnæmishættu sje að ræða, getur heilbrigðisnefnd bannað að nemendur eða kennari komi í skólann þar til sóttnæmishættan að dómi læknis er afstaðin. Holdsveik börn mega ekki ganga í skóla, nje holdsveikir menn fást við kenslustörf. Um aðra sjúkdóma fer eftir álitum hjeraðslæknis í hverju einstöku tilfelli.

IV. Um bökunarhús.

11. gr.

Heilbrigðisnefnd skal hafa gát á bökunarstofum í kaupúninu, og skipa bökurum að þvo gólf, loft og vegg, hvenær sem óhreint er.

Þeir menn mega ekki vinna að bökun, sem lungnatæringu hafa, nje nokkurn annan næman sjúkdóm. Ekki meiga þeir heldur hafa sár eða útbrot á höndum eða handleggjum. Deig má ekki hnoða með fótum. Öll tóbaksnautn er bönnuð í bökunarstofu og þar má enginn sofa.

V. Um verslunarbúðir o. fl.

12. gr.

Verslunarbúðir, fundarhús og hús sem notuð eru til skemtana, skulu þvegin hátt og lágt; að minsta kosti einu sinni á ári, en gólf skulu þvegin daglega, ef þau eiga að notast svo oft.

Í verslunarbúðum, skólum og öllum þeim húsum, sem notuð eru til opin- **84**
 berra mannfunda, skulu vera nægilega margir hrákadallar, er festir sjeu á vegg, **24. júní**
 eigi nær gólfu en 2 fet og skulu þeir hreinsaðir vandlega á hverjum morgni. —
 Verði kirkja bygð í kaupúninu gilda hinar sömu reglur fyrir hana. Í skólum,
 kirkjum og fundarhúsum skal loftræsing vera svo sem heilbrigðisnefnd ákveður.

VI. Um fráræslu.

13. gr.

Eldhússkólþ og þvottaskólþ má ekki láta síga í jörð svo nærri íbúðarhúsum að hætta sje á, að það saurgi jarðveginn undir húsunum; skal veita öllu skólþi í opnum eða lokuðum ræsum burt frá húsum, svo langt, sem heilbrigðisnefnd þykir þurfa. Öll skólþræsi, hvort heldur er á almannaferi eða einstakra manna eign, skulu vera svo víð og hallajöfn að hvergi komi pollur eða vilpa, og hvergi flói út úr þeim, og skal hreinsa þau svo oft að ekki leggi ódaun úr þeim.

Telji heilbrigðisnefnd nauðsyn á að vatnsheldur botn sje gerður í ræsi, þá getur hún heimtað slíka aðgerð. Undantekning frá ræsagerðinni má heilbrigðisnefnd gera, ef viðkomendur heldur óska að bera skólþ svo langt burtu, að heilbrigðisnefnd áliti hættulaust.

14. gr.

Ef ræsi er gert á opinberan kostnað, skulu þeir, sem hús eiga þar nærri skyldir að gera skólþræsi, hver frá sínu húsi út í það ræsi, og skulu þau eigi miður gerð en aðalræsið.

Skyldir skulu eigendur blautfisks og lýsisbræðsluhúsa að gera ræsi frá húsum þessum, ef heilbrigðisnefnd álitur þess þörf.

VII. Um vatnsból.

15. gr.

Öll vatnsból skal verja hverskonar óhreinindum. Það er bannað að láta í þau fara eða að þeim koma hverskonar renslu úr skólþræsum, forum, haughúsum, salernum eða peningshúsum, og má eigi láta í þau eða nærri þeim neinskonar saurindi, sorp, slor eða hræ, og ekki þvo í þeim eða fast við þau, hvorki fatnað, fisk, ull eða neitt það, sem óhreinakar vatnið, eins fyrir það þótt um straumvatn sje að ræða. Bannað er og að leggju húðir í bleyti í vatnsból eða nærri þeim.

24. júní Brunn má ekki hafa nær haugum, forum eða salernum en svo, að milli-bilið sje minst 15 álnir.

Nú vill einhver gera nýjan brunn, eða breyta gömlum brunni, og skal hann tilkynna heilbrigðisnefnd það; en hún skal leggja dóm á vatnið, þá brunn-gerðinni er lokið, hvort nýtilegt er, og hafa gætur á að brunnurinn sje gerður á þann hátt sem hjer segir:

Sje brunnur boraður og járnleggir settir niður, skal gæta þess að sam-skeytin milli leggjanna sjeu vatnsheld.

Sje brunnur grafinn, þá skal hlaða hann upp innan úr höggnu grjóti, eða hörðum steini og líma stein við stein með (grjótlimi) steinlími, og skal hleðslan þannig gjörð, svo langt að neðan, sem heilbrigðisnefnd þykir þurfa, en þó aldrei skemur en nemi 2 álnum. Í stað slíkrar hleðslu má heilbrigðisnefnd leyfa að nota steinsteypu. Niður með hleðslunni að utan skal þó láta einhverskonar lim-kendan leir, og skal það lag vera 1 alin á þykt. Hleðslan skal ná $\frac{1}{2}$ alin eða meir upp úr jörðinni, og út frá brunnbarminum skal leggja eða steypa steinkraga og skal hann minst vera $1\frac{1}{2}$ alin á breidd, og halla út frá brunnopinu.

Yfir brunnopinu skal vera vatnsheldur hlemmur og skal taka vatnið úr brunninum með dælu, er gangi upp í gegnum miðjan hlemminn, en upp með dælunni skal ganga strompur með hattí yfir, svo að loft komist að vatninu.

Þar sem strjálbyggt er og engin óhreinindi í nánd, má heilbrigðis-nefnd leyfa að brunnur sje gerður úr grjóti án steinlíms og vatnið dregið upp í fötu. Utan um opna brunna skulu jafnan vera grindur, er sjeu að minsta kosti $1\frac{1}{2}$ alin á hæð.

17. gr.

Heilbrigðisnefnd getur bannað að taka neysluvatn úr brunni eða öðru vatnsbóli um stundarsakir, ef hún álitur vatnið óheilmæmt.

Leiði læknisrannsókn í ljós að vatnið sje skaðvænt, og ekki unt að gera svo við vatnshólið, að það verði ósáknæmt, þá skal heilbrigðisnefnd skipa eig-anda að moka ofan í brunninn, og fylla hann svo að eingu vatni verði úr honum náð.

VIII. Um peningshús, hauga og forir.

18. gr.

Stórgripi eða sauðfje má ekki hafa í manna hýbýlum.

19. gr.

Vilji einhver byggja peningshús, eða gera for, haugstæði eða haughús, skal hann gera heilbrigðisnefnd aðvart, áður en hann byrjar verkið, og skal hún

gæta þess að haldin sjeu fyrirmæli þau, er hjer fara á eftir: Ekkert peningshús má setja nær vatnsbóli en nemi að minsta kosti 15 álnum. Fjós má ekki setja nær íbúðarhúsi nje alfaravegi en nemi 10 álnum, ekki heldur for nje nokkurs konar áburðarhauga og ekki nær vatnsbóli en nemi 15 álnum. Forarveggir skulu jafnan ná $\frac{1}{4}$ al. eða meir upp úr jörðu, og skal hafa yfir hverri for sterkan hlera, svo örugt sje um að hvorki menn eða skepnur geti fallið í forina. Standi hús þjett saman, getur heilbrigðisnefnd bannað mykjuhauga og haughús, og heimt að að forir sjeu gerðar úr grjóti og steinlími, svo að þær sjeu vatnsheldar, bæði botn og veggir. 84
24. júní

20. gr.

Valdi peningshús, haugstæði eða forir, sem eldri eru en þessi samþykkt, miklum óprifnaði, má heilbrigðisnefnd beita fyrirmælum undanfarandi greinar, en heimilt er þá viðkomanda að skjóta fyrirskipun nefndarinnar undir úrskurð sýslumanns, en hann skal leita álits hjeradslæknis, og því næst kveða upp úrskurð svo fljótt sem verða má.

IX. *Um salerni.*

21. gr.

Hverju íbúðarhúsi svo og verbúðum, skal fylgja sjerstakt salerni, sem sett sje á þeim stað, sem heilbrigðisnefnd ákveður í hverju einstöku tilfelli. Gólf á salernum skulu vera steinsteypt, eða úr hefluðum plægðum bordum, og liggi gólfíð hærra en jarðvegurinn í kring. Hafa skal í þeim saurkagga vel vatnshelda, er falli fast að setunni. Hafa má salerni innanhúss í sjerstökum klefa, ef góður loftsúgur er í klefanum og saurilátin tæmd daglega. Ef vatnsheld for er hjá húsi, má hafa salerni yfir henni þannig: Að saurindin fari jafnóðum í forina, en loftræsing skal þá vera góð í salerninu.

22. gr.

Í salerninu skal seta og gólf jafnan vera vel hrein og saurilátin tæmd jafnskjótt og þau fyllast. Heilbrigðisnefnd skal segja fyrir hvar láta megi saur úr salernum.

23. gr.

Ef engin salerni fylgja húsum þeim, sem eldri eru en samþykkt þessi, eða þau eru illa gerð eða óprifaleg, þá getur heilbrigðisnefnd heimt að af húseigendum, að þeir geri ný salerni samkvæmt 21. gr.

Þeir, sem halda daglaunafólk, skulu skyldir að hafa salerni svo mörg eða stór, sem heilbrigðisnefnd álitur nægja, og gilda hinar sömu reglur um frágang þeirra, sem annara salerna.

X. Um sorp og önnur óhreinindi.

24. júní

24. gr.

Sorphauga og sorpgrifjur má ekki hafa nær íbúðarhúsum nje vatnsbólum en nemi 15 álnum. Flytja skal í burtu alt skólþ, að minsta kosti tvisvar á ári, vor og haust.

Heilbrigðisnefnd getur heimtað að sorpi og ösku sje safnað í laus ílát úr málmi, og flutt burt jafnóðum og þau fyllast, þangað sem hún tiltekur.

25. gr.

Það er skylda sjómanna að kasta öllum hausum, slori og dálkum í sjóinn, ef þessu er ekki safnað í grifjur á þeim stöðum sem heilbrigðisnefnd ákveður, og borið á tún eða hagnýtt á annan hátt.

Formenn eða skipstjórar bera ábyrgð á, að þessu ákvæði sje hlýtt.

26. gr.

Ef óhreinindi safnast fyrir, svo að fýlulykt eða daunilt rensli fer út á alfaraveg eða inn á eign þeirra, er næstir búa, getur heilbrigðisnefnd skipað þeim er óþrifnaðinum veldur, að flytja óhreinindin tafarlaust burtu.

27. gr.

Hver sá iðnaður, sem óþrifnaður fylgir eða óhollusta, svo sem lýsisbræðsla fiskþvottur o. fl., skal vera háður eftirliti heilbrigðisnefndar og fyrirmælum hennar að því er hreinlæti snertir, bæði utan húss og innan.

XI. Um slátrun.

28. gr.

Slátrun á sauðfje fari helst fram á afviknum stað, og sje háð eftirliti heilbrigðisnefndar og fyrirmælum hennar, að því er hreinlæti snertir. Ávalt skal hafa á blóðvelli sjerstakt ílát fyrir sulli, og skulu þeir brendir að kveldi hvers slátrunardags eða grafnir, að minsta kosti alin í jörð niður.

XII. Um matvöru.

29. gr.

Heilbrigðisnefnd skal hafa eftirlit með því, að ekki sje höfð á boðstólum matvara, er sje svikin, skemd eða skaðleg heilsu manna, og skal henni heimilt að taka í búðum kaupmanna fyrir gangverð sýnishorn af hverri matvörutegund er hún telur líkur til að sje svikin, skemd eða skaðleg heilsu manna og láta rannsaka hana á efnarannsóknarstofunni í Reykjavík, og skal kostnað þann greiða úr sveitarsjóði.

Nú þykir heilbrigðisnefnd og hjeraðslækni mikil líkindi til, að matvaran sje óholl til manneldis, og má þá banna seljanda að láta hana fala, þar til álit rannsóknarstofunnar í Reykjavík er kunnugt orðið. Sje það í þá átt að varan sje skadleg, má banna sgljanda að láta hana eða selja til manneldis nema hjer- aðslæknir eða dýralæknir álitu það hættulaust. 84
24. júní

XIII. Um næma sjúkdóma.

30. gr.

Þá er lögskipuðum vörnum er haldið uppi gegn næmum sjúkdómum, skal heilbrigðisnefndin aðstoða hjeraðslæknir við sóttvörnina. Komi upp alvarlegur sjúkdómur á svæði því, sem samþykkt þessi nær yfir, er heilbrigðisnefnd heimilt í samráði við hjeraðslækni, að setja um stund strangari reglur en í samþykkt þessari felast, um hreinlæti utan húss og innan, burtflutning á óhreinindum o.s.frv.

XIV. Um kirkjugarða.

31. gr.

Verði gerður kirkjugarður í kaupúninu eða hann stækkaður, skal leita álits heilbrigðisnefndar, og getur hún heimtað að garðstæðið sje þurkað með lok- ræsum, ef það er raklent, svo vatn komi ekki upp í grafirnar nokkru sinni.

Vatnsból skulu ekki vera nær kirkjugarði á jafnsljettu eða undan brekku en nemi 100 álnum.

Svo fljótt sem því verður við komið skal láta kirkjugarðinn vallgróa.

XV. Um sektir.

32. gr.

Ef menn brjóta samþykkt þessa, eða vanrækja á settum fresti nokkra þá fyrirskipun, er heilbrigðisnefnd setur henni samkvæmt, þá varðar það sektum frá 5—200 kr. — skrifa fimm til tvö hundruð króna — er renna í sveitarsjóð.

Kjósi heilbrigðisnefnd heldur að vinna verk það, er vanrækt hefir verið, á kostnað þess er verkið átti að vinna, þá er henni það heimilt, og skal þá greiða kostnaðinn til bráðabirgða úr sveitarsjóði, en síðan taka hann lögtaki hjá þeim sem sekur er.

33. gr.

Samþykkt þessi öðlast gildi 15. september 1912.

Þetta er hjermeð gert heyrum kunnugt.

Í stjórnarráði Íslands, 24. júní 1912.

Kristján Jónsson.

Eggert Briem.